

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งวิเคราะห์ห่วงโซ่มูลค่าของสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ระดับ 5 ดาว ประเภทผ้าในจังหวัดพัทลุงและจังหวัดสงขลา เพื่อพัฒนาแนวทางในการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ประเภทผ้าต่อไป และเพื่อให้ได้ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัยโดยมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัยดังนี้

ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-dept Interview) กับประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ทำการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ประเภทผ้า ในจังหวัดพัทลุงและจังหวัดสงขลา ที่สินค้าได้รับการคัดสรรเป็นสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ระดับ 5 ดาว ระดับประเทศปี 2555 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 9 ราย คือ (กรมการพัฒนาชุมชน, 2556)

- กลุ่มทอผ้าไหมลายนกยูง
- กลุ่มเสื่อผ้าบาติกลำปำ
- กลุ่มวิสาหกิจสตรีทอผ้าสหกรณ์พนมวัง
- วิสาหกิจชุมชนทอผ้าถ้ำลาลานน้อย
- สมจิตรศิลป์หัตถกรรมลูกปัดมโนราห์
- กลุ่มทอผ้าร่มไทร
- สงขลาบาติก
- ทักษิณเมืองทองบาติก
- นางยุพา เสนทอง

เพื่อหาข้อมูลกิจกรรมการดำเนินงานด้านต่างๆ ของผู้ประกอบการ อันประกอบด้วยกิจกรรมหลัก (Primary Activities) ได้แก่ การนำเข้าและจัดเก็บวัตถุดิบ การผลิตสินค้า การจัดส่งและบริหารคลังสินค้า การตลาดและการขายสินค้า การให้บริการหลังการขาย และกิจกรรมสนับสนุน (Support Activities) ได้แก่ การจัดซื้อ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาองค์กร การบริหารทรัพยากรบุคคล และการบริหารโครงสร้างพื้นฐานขององค์กร ที่ส่งผลให้สินค้าของผู้ประกอบการสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ได้รับการคัดสรรเป็นสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ระดับ 5 ดาว

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ทำการศึกษาค้นคว้าจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษามีดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ โดยมีโครงร่างคำถาม เป็นคำถามแบบปลายเปิด แบ่งออกเป็น 3 ส่วน
 - ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจชุมชนและผู้ให้สัมภาษณ์
 - ส่วนที่ 2 การดำเนินงานตามกิจกรรมหลักของห่วงโซ่คุณค่า
 - ส่วนที่ 3 การดำเนินงานตามกิจกรรมสนับสนุนของห่วงโซ่คุณค่า
2. สมุดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลยังสถานประกอบการและร้านค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ประเภทผ้าที่สินค้าได้รับการคัดสรรเป็นสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ระดับ 5 ดาว ระดับประเทศปี 2555 ทั้ง 9 รายในจังหวัดพัทลุงและจังหวัดสงขลา

การตรวจสอบข้อมูล

งานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยทำการตรวจสอบข้อมูลโดยใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) ซึ่งเป็นการพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้นั้นถูกต้องหรือไม่ โดยตรวจสอบจากช่วงเวลา สถานที่ และบุคคลที่แตกต่างกัน ซึ่งจะต้องได้ข้อมูลที่ตรงกัน และจะใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) ควบคู่ไปด้วย โดยการมีผู้ช่วยวิจัย อันจะทำให้สามารถตรวจสอบได้ว่าผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้ข้อมูลเหมือนหรือต่างกันอย่างไร นอกจากนี้เพื่อตรวจสอบให้แน่ใจว่าการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นถูกต้อง จึงใช้วิธีการเช่นเดียวกับ Whyte (1955, อ้างถึงใน สุภางค์ จันทวานิช, 2549) ซึ่งใช้ในงานวิจัยเรื่อง Street Corner Society โดยการซักถามผู้ให้ข้อมูลถึงสิ่งที่ผู้วิจัยได้จากการสัมภาษณ์และตีความหมาย และเมื่อเขียนรายงานวิจัยเสร็จสิ้นก็ให้ผู้ให้ข้อมูลอ่านทบทวนว่าข้อมูลและการตีความหมายนั้นมีความเที่ยงตรงหรือไม่ แล้วจึงแก้ไขเป็นรายงานฉบับสมบูรณ์ ซึ่งจะมีผลต่อการรับรองความเชื่อถือได้ของข้อมูลเพราะช่วยให้เกิดมุมมองใหม่ ช่วยให้เกิดการตีความใหม่เนื่องจากการตีความเดิมเป็นไปเพราะผู้วิจัยไม่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษาดีพอ (สุภางค์ จันทวานิช, 2549) ทั้งยังช่วยแก้ไขข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นในการวิเคราะห์และสรุปผลวิจัยได้อีกด้วย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกตพฤติกรรมของผู้ประกอบการ ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยวิเคราะห์ข้อมูลควบคู่ไปกับการเก็บข้อมูลภาคสนาม และนำผลการวิเคราะห์มาใช้ในการปรับแนวคิด ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลให้ครบถ้วนเพื่อเพิ่มความแม่นยำของการวิจัย แล้วจึงนำมาแยกเป็นหมวดหมู่ตามเนื้อหาและนำเสนอโดยการบรรยายสรุปเชิงวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการจำแนกประเภทข้อมูล (Typological Analysis) ซึ่งเป็นการจัดข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่หรือประเภท โดยใช้เกณฑ์คุณลักษณะที่ข้อมูลนั้นมีอยู่ร่วมกันเป็นตัวจำแนก และวิธีการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) ซึ่งเป็นวิธีการสร้างข้อสรุปทั่วไปที่แสดงความเชื่อมโยงระหว่างตัวแปรตั้งแต่สองตัวขึ้นไป โดยใช้กรณีศึกษาหรือแหล่งข้อมูลเฉพาะจำนวนหนึ่งเป็นหลัก แล้วกล่าวอ้างความจริงทั่วไปขึ้นจากความจริงเฉพาะของข้อมูลชุดดังกล่าว โดยผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสร้างข้อสรุปจากข้อมูลบันทึก ทั้งนี้เพราะการสร้างข้อสรุประดับนี้ไม่ต้องการข้อมูลที่สลับซับซ้อนมาก ใช้เพียงบันทึกภาคสนามที่ผู้วิจัยจดจากการสังเกตหรือสัมภาษณ์ หรือใช้ข้อมูลเอกสารที่มีผู้บันทึกไว้ก็สามารถนำมาสร้างข้อสรุปได้ (สุภางค์ จันทวานิช, 2549ก) โดยมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การจัดทำและจัดเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยถอดคำพูดจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในลักษณะของการพิมพ์ข้อความเพื่อความสะดวกในการนำมาวิเคราะห์ภายหลัง ซึ่งผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยไม่ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

2. การแจกนับ

เป็นขั้นตอนที่ทำให้ข้อมูลมีสภาพเป็นเชิงปริมาณ โดยการนับจำนวนครั้งของคำหรือแนวคิดที่ปรากฏอยู่ในข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ซึ่งในการนับจำนวนคำและแนวคิดในการวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยใช้ความระมัดระวังและตรวจสอบที่มาของตัวเลขดังกล่าว เช่น ถ้าคำๆ หนึ่งปรากฏหลายครั้งในข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ทั้งหมด ที่มาของจำนวนดังกล่าวเกิดจากคนจำนวนมากใช้คำดังกล่าว หรือเป็นเพราะคนๆ เดียวใช้คำนั้นหลายครั้ง ทั้งนี้การตรวจสอบดังกล่าวทำให้การอ่านและการตีความข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ถูกต้อง (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2547)

3. การหาความคล้ายคลึงของข้อมูล

เป็นการเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างคนหนึ่งกับอีกคนหนึ่งเพื่อหาลักษณะที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกันของข้อมูลทั้งสองชุด แล้วจึงขยายขอบข่ายของการหาความคล้ายคลึงไปยังข้อมูลชุดต่อไป ซึ่งการโยงความคล้ายคลึงต่อไปเรื่อยๆ นี้ช่วยให้นักวิจัยสามารถนำข้อสรุปย่อยหลายชุดมาบูรณาการเป็นข้อสรุปที่ใหญ่ขึ้น จนได้แบบแผนของข้อมูลในเรื่องที่คล้ายคลึงกันด้วย (สุภางค์ จันทวานิช, 2549ก)